

DE SCHOOL MET DEN BIJBEL

Onderzoekt de Schriften.

Joh. 5 : 39.

Verschijnt elken Donderdag.

Redacteur A. KLOOSTERMAN, te Dinteloord.

Zend Uw licht en Uwe waarheid,
dat die mij leiden. Ps. 43 : 3.

Met medewerking van de Heeren: Dr. H. BAVINCK, J. VAN DER MOLEN Tz., N. OOSTERBAAN, J. POSTMUS, J. WEDEVEN, P. BROUWER, H. VAN EYK, R. HUIZINGA, A. L. VAN HULZEN, R. HUSEN, A. JONKMAN, J. J. LEIJS, H. VAN DER LINDEN, J. J. MEIJER, H. MILO, D. W. REINDERS, J. SCHOUTEN, J. STRIKWERDA, BART VAN DE VELUWE, R. VAN WAGENINGEN, K. WIELEMAKER, L. VAN ZUYLEN, e.a.

(Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881, Staatsblad No. 124.)

Abonnementsprijs per kwartaal f 0.75 (voor het buitenland verhoogd met de meerdere porto's).
Afzonderlijke nummers (bij vooruitbetaling) f 0.10.

DRUKKERS-UITGEVERS:
Oosterbaan & Le Cointre - Goes

Advertentiën 1—6 regels f 0.90; iedere regel meer f 0.15. 3/2 maal.
Boekannonces 10 Cts. per regel, 4/3 maal.
Bij abonnement volgens tarief.
Aangeboden of gevraagde boeken: voor abonné's 5 ct. per regel; voor niet abonné's 10 cts. per regel.

Bij dit nummer behoort een Bijblad.

INHOUD.

Paascheest 1907. — Godsvrucht en Wetenschap. — Onderling Schoolt. (Naschrift.) — Betaalsrol. — Examenopgaven Geref. Kweekschool te Groningen. — Vragenbus. — Verslagen. — Ingez. stukken: R. H. Heerema; R. Husen; A. v. d. Kool.

Bericht.

Brieven enz., voor het volgende nummer van ons blad, worden tot en met 2 April ingewacht te Dinteloord; daarna te Rotterdam, Bergweg 205. De Redactie.

Paascheest 1907.

„Opdat de Schrift vervuld worde“.
Joh. 19:24.

De geschiedenis van het lijden en de opstanding onzes Heeren Jezus Christus is in zijn eenvoud rijk. Men kan ze lezen en herlezen, er is altijd weer iets dat boeit; nieuw licht straalt ons niet zelden toe uit de evangeliebladen bij het voor de zooveelste maal lezen van het bijbelverhaal.

Ditmaal trof ons bijzonder het telkens herhaalde: opdat de Schrift vervuld worde, opdat vervuld zou worden, wat door den profeet gezegd is. Wat veelzeggend zijn die eenvoudige woorden.

Het Nieuwe Testament de vervulling van het Oude; Christus de vervuller van de wet en de profeten. Hij het bewijs voor de eenheid der Schrift. De Schriften het bewijs, dat Hij is de beloofde aan de Vaders, in wien al de volheid wonen zou.

Geen Schriftcritiek kan de Schrift breken. Maar ook geen Schriftcritiek kan haar doodende werking oefenen, of we verliezen ook den Christus.

Ons geloof is uit het gehoor. Het gehoor is door het Woord. En hoe zullen we hooren en gelooven, indien Hij ons niet verkondigd wordt.

Zullen we misschien een Christus gaan belijden, wisselend als de stemmingen van ons hart? Of zal het beeld van den Heiland zich vertoonen, afhankelijk van de elkander vaak tegensprekende resultaten van het Schriftonderzoek?

Laat ons vasthouden aan de belijdenis, dat al de Schrift van God is ingegeven. En ze zal blijken, ook nog voor dezen tijd een kracht Gods tot zaligheid te zijn.

Ons Paascheest geve ons te zien in onzen ouden Bijbel het Woord Gods, waarvan we ook met het kleinste stuk kunnen missen.

Jezus heeft zich steeds op de Schriften beroepen, heeft met een beroep op die Schriften zijn vijanden, ook den grootsten vijand bestreden. Zijn lijden en sterven was naar de profetie. Wet en profeten getuigen overal van Hem en Hij getuigt van profetie en wet. Het een staat of valt met het ander.

Bij wat de opstanding ons leert, voegen wij ditmaal toe: Gode zij dank, dat de Zone Gods in zijn overwinning op dood en graf zelfs — laten we 't zoo eens mogen zeggen — de Schriftcritici bij voorbaat tot leigenaars maakte.

Godsvrucht en Wetenschap.

Een onderwijzer aan een onzer scholen voor Gereformeerde L. en M. U. L. onderwijs deelde mij eenigen tijd geleden mede, dat hij bij het lezen van het hoofdstuk over het doel der opvoeding in mijne Paedagogische Beginselen op eene moeilijkheid gestuit was, welke hij niet uit den weg had kunnen ruimen. Hij voegde daarbij het vriendelijk verzoek, hem daarover eenige inlichting te verschaffen, en gaf mij tegelijk de vrijheid, om, indien mij dit goed

voorkam, zijne vraag publiek in „De School met den Bijbel“ te beantwoorden.

Aan dat verzoek voldoe ik gaarne; en van de verleende vrijheid maak ik te liever gebruik, omdat misschien ook anderen soortgelijk bezwaar hebben gevoeld en de quaestie zelve een algemeen belang, n.l. de verhouding van godsvrucht en wetenschap, raakt.

De moeilijkheid, welke genoemde onderwijzer bij zijne studie ontmoette, wordt door hem op de volgende wijze uiteengezet:

„Op bladz. 53 van uwe Paedag. Beginselen staat, „dat het ideaal eener Chr. opvoeding, in huisgezin, in lagere-, middelbare- en hooie school nu zoowel als toen blijft: waarachtige godsvrucht, organisch met degelijke kennis en echte beschaving verbonden“, en even daarvoor op blz. 52 zegt u, dat godsvrucht zich organisch behoort te verbinden met kennis van zaken, met wijsheid en wetenschap en dat deze godsvrucht en wetenschap, deze door de godsvrucht geheiligde wetenschap, niet buiten en boven ons mag blijven bestaan, maar een vormende kracht in ons moet worden, dat zij geestelijk moet worden geassimileerd.

In de eerste plaats heb ik me toen afgevraagd wat godsvrucht is.

Zij het mij vergund het antwoord, dat ik op die vraag meende te moeten geven met het bezwaar, dat zich toen voordeed, uit mijn inleiding over te schrijven.

„Het woord godsvrucht is synoniem met vroomheid, godzaligheid, dienst van God, vreeze Gods, uitdrukkingen, die alle op blz. 52 worden gegeven ter verklaring van de „pietas“. Bij deze woorden denken we dadelijk aan de praktijk van den Christen, aan zijn handel en wandel, aan de gaden, die hij verricht en die alles als vrucht van het geloof, dat in hem woont. De Catechismus spreekt van het stuk der dankbaarheid. Ook wordt gesproken van de Heiligmaking.

Waar we dus hier met een theologische term te doen hebben, is het raadzaam om bij een theoloog op nadere informatie uit te gaan.

Dr. Kuiper schrijft in „Het Werk van den Heiligen Geest“, 3de deel, allereerst over heiligmaking en geloof. In dat hoofdstuk zegt hij: alle leer, alle belijdenis, alle mysterie, alle dogma leeft voor Gods kinderen. Een dogma is een vuur, dat bloed uitstraalt, een lamp, die aldoor schittert, een levend water, dat rusteloos opborrelt. Een dogma, een leerstuk, dat werkeloos en verstijfd voor hem in het stof zou liggen, is voor een kind van God een pure ongerijmdheid. Waar nu elk dogma een levend, geestelijk werkelijk iets is, kan het niet zonder toepasselijke werking en uitwerking blijven. Daarom is het resultaat van de prediking van het dogma: leven, toepassing, uitwerksel, goede vruchten, godzalige wandel of hoe men het ook noemen moge; maar juist om tot dat resultaat te geraken, moet de oorzaak, de bewegende kracht, waaruit die werking moet voortkomen, zuiver gesteld en zuiver werken. Aan het einde van dit hoofdstuk zegt hij nog: De Kerke Gods worde aangemaand om in de kennisse vooral van dit stuk der zaligheid in te dringen, steeds voller, steeds zuiverder, steeds rijker ook dit dogma te belijden. En de natuurlijke vrucht zal zijn, dat juist de vrucht eener zuiverlijk beliden heiligmaking, een heilig leven en een godzalige wandel u toevallt.

Uit deze citaten vloeit m.i. voort, dat er een wereld van goddelijke gedachten, van goddelijk leven is, onafhankelijk bestaand van den mensch en buiten den mensch; dat godsvrucht, godzaligheid etc. resultaat is van de inwerking van die wereld van goddelijk leven op den mensch. Godsvrucht is dus iets, dat van den mensch uitgaat. Godsvrucht is dus het gevolg van assimilatie. Maar hoe kan nu de godsvrucht zich buiten den mensch zich eerst verbinden met wetenschap en daarna zich met den menschelijken geest assimileren en zoo zijn persoonlijkheid vormen“.

Tot zoover de geachte briefschrijver. Ter inlichting veroorloof ik mij de volgende opmerkingen.

Over de opvatting van wat godsvrucht is, bestaat, naar ik meen, tusschen ons geen verschil. Tusschen godsdienst en godsvrucht (religie) wordt gewooneijk, en terecht, onderscheid gemaakt. Godsdienst duidt in het algemeen aan datgene, wat God ten aanzien van de verhouding, waarin wij tot Hem staan, van ons eischt. Deze eisch is omschreven in Zijn Woord, nader nog in de eerste tafel van Zijne wet, wordt voorts door ons neergelegd in onze belijdenis en staat ten deele in de Kerke met hare bediening van Woord en Sacrament objectief buiten en tegen ons over.

Maar in dien eisch, welken God op ons heeft, is ook begrepen, dat wij Hem dienen zullen met geheel ons verstand en met geheel onze ziel en met alle onze krachten. De dienst van God mag dus niet werktuigelijk door ons verricht worden, maar moet bij ons eene zaak van het hart en van het gansche leven zijn. Dan eerst wordt de godsdienst voor ons, wat hij wezen moet, als wij een oprecht lust en begeerte ontvangen hebben, om niet alleen naar sommige maar naar alle Gods geboden in kinderlijke vreeze en ootmoed te wandelen.

Deze subjectieve gezindheid nu, die den godsdienst voor ons tot waarheid, tot eene zaak des harten maakt, wordt gewooneijk met den naam van godsvrucht (religie, godzaligheid, vreeze Gods, waarachtig zaligmakend geloof, enz.) aangeduid.

Wanneer men nu verder de verhouding tot de wetenschap bepalen wil, dan kan men die opsporen en aanwijzen tusschen den godsdienst en de wetenschap en ook tusschen de godsvrucht en de wetenschap.

In het eerste geval tracht men in het licht te stellen, dat er tusschen het Woord en de Wet Gods, waarin Hij 's menschen verhouding tot zichzelf regelt en de verhouding des menschen tot allerlei voorwerp van onderzoek een innig en veelzijdig verband bestaat. Maar wijl dit verband thans niet aan de orde is, kan dit hier verder onbesproken blijven.

Iets anders is het met de verhouding tusschen godsvrucht en wetenschap. Hierbij deed zich aan bovenbedoelden onderwijzer de moeilijkheid voor, dat godsvrucht, die eene gezindheid in den mensch aanduidt, toch niet eerst buiten den mensch met de wetenschap verbonden kan worden en daarna des menschen persoonlijkheid vormen kan.

Naar mij voorkomt, is de moeilijkheid daaruit geboren, dat de geachte briefschrijver over het hoofd heeft gezien, waar de zaak op bladz. 52 van mijne Paedag. Beg. over liep.

Er is daar bepaaldelijk sprake van een onderscheid tusschen het Christelijke (Gereformeerde) en het ascetisch of piëtistisch opvoedingsideaal. Met zoovele woorden staat daar te lezen: al is bij de opvoeding oprechte vroomheid, waarachtige godsvrucht de hoofdzak en het hoofddoel, die godsvrucht mag toch niet geïsoleerd blijven, niet op zichzelf blijven staan, gelijk het ascetisme en piëtisme dit wil.

Men kan n.l. de objectieve verhouding ontkennen tusschen godsdienst en wetenschap, tusschen godsdienst en politiek, gelijk bijv. de liberalen hier te lande dit doen.

Maar men kan ook onderwerpelijk en subjectief den band doorsnijden, die er tusschen de persoonlijke godsvrucht en de beoefening van wetenschap, kunst enz. behoort te staan. Dit laatste doen de ascetische en piëtistische richtingen, die telkens in de Christelijke Kerke zijn opgetreden.

Al deze richtingen hebben met elkaar gemeen, dat zij tusschen God en wereld, tusschen Zijn Koninkrijk en de koninkrijken der aarde, tusschen de geestelijke en de stoffelijke dingen niet maar een onderscheid, doch eene scheiding en soms zelfs eene tegenstelling maken.

De aardsche dingen, wetenschap, kunst, politiek, beroep, ambacht, nering, handel, nijverheid enz., zijn dan wel niet beslist zondig, maar zijn toch van lager orde en minder gehalte. Wie er aan doet, betreedt een gevaarlijk terrein; het beste ware, zich van al deze dingen te mogen onthouden en in de eenzaamheid of in de gezelschappen alleen aan God en Zijn dienst zich te mogen wijden.

De personen, die tot deze richtingen behooren, munten dikwerf door innige vroomheid uit en kunnen ons dan in godsvrucht, in nauwgezetheid van levenswandel, in teederheid van conscientie ten voorbeeld zijn. Maar wat hun ontbreekt, is de eenheid en harmonie van het opvoedingsideaal. Zij splitsen het leven in twee groote gebieden, in dat van God en dat van de wereld, en hebben daarom steeds het gevoel, dat zij aan het eene onttrekken, wat zij geven aan het andere. Zij verstaan niet, dat God Schepper is van hemel en aarde, en dat de discipelen van Jezus niet los naast elkaar blijven moeten gaan, maar in de wereld moeten bewaard blijven van den Booze.

Daartegenover werd door de Reformatie dit ideaal geplaatst, dat de Christenen niet alleen voorwerpelijk en theoretisch, maar ook onderwerpelijk en praktisch tusschen godsvrucht en de uitoefening van eenig aardsch beroep verband moeten leggen. Godsvrucht in de eerste plaats; maar dan ook die godsvrucht niet gescheiden gehouden van, maar in organische verhouding gezet tot die roeping, welke God ons hier op aarde toebetrouwd had! Godsvrucht en wetenschap mogen niet los naast elkaar blijven staan, maar gene moet deze bezielen en heiligen. De Christen mag niet genoeg hebben aan wat hij in zijn godsdienst bezit, maar moet juist uit natuur en geschiedenis alles vergaderen, wat tot vermeerdering zijner kennis voor de roeping, die hij te vervullen heeft, bijdragen kan. Alles is het zijne, omdat hij Christ is.

Dit alles is duidelijk genoeg. Maar er behoort nog iets aan toegevoegd te worden. Ook wanneer de Christen alzo godsvrucht met wetenschap en wetenschap met godsvrucht in zijn persoon organisch verbonden heeft, heeft hij daarmede het opvoedingsideaal nog niet ten volle bereikt. Beide behooren in haar eenheid ook invloed te oefenen op de vorming van zijn ganschen persoon. Wanneer hiertegen nu door mijn geachten correspondent mocht opgemerkt worden, dat dit al vanzelf het geval zal zijn, wijl godsvrucht, zooals ze boven bedoeld en omschreven is, uit den aard der zaak eene macht in het leven is, dan dient hierbij eenig onderscheid gemaakt te worden.

Ten eerste is het zeker waar, dat echte godsvrucht zich ook in daden openbaren zal, en wel terstond in allerlei religieuze voorstellingen, aandoeningen en handelingen, in geloof, vertrouwen, liefde tot God en Zijn dienst, onderzoek van Zijn Woord, gebed, kerkbezoek enz.

Ten tweede zal die godsvrucht zich ook in zedelijke gevoelens en handelingen uiten, in liefde tot den naaste, gehoorzaamheid, bescheidenheid, lankmoedigheid, hulpvaardigheid enz. Maar hier is het verband tusschen de godsvrucht en deze zedelijke handelingen reeds veel losser en rekbaarder dan bij de bovengenoemde direct godsdienstige werkzaamheden. Ieder weet, dat vele vromen, wier godsvrucht toch wel van den echten stempel is, in het zedelijk leven te kort schieten en er gene ruime conscientie op na houden.

Maar dan in de derde plaats is het nog mogelijk, dat iemand een vroom mensch is en dat hij ook de noodige kennis voor zijn beroep verworven heeft en dat zijn eigen vorming als mensch door deze zijne godsvrucht en kennis toch nog veel te wenschen overlaat. Dan staan godsvrucht en kennis wel niet geheel buiten zijn leven en wandel, buiten zijn beroep en bedrijf, maar toch nog wel buiten een kleiner, of grooter gebied van zijn eigen persoonlijkheid.

Daar zijn — om maar iets te noemen — menschen, die waarlijk godsdienstig zijn en op wier zedelijk leven geen aanmerking te maken valt, en die toch nalaten, om daarmede aan de vorming en beschaving hunner eigen persoonlijkheid te arbeiden. Hun ontbreekt, bij al wat zij hebben, toch die aangenaamheid, beleefdheid en vriendelijkheid in den omgang, welke zoo dikwerf in de kinderen der wereld ons aantrekt en boeit. Zij staan in beschaving, in „Bildung“ bij anderen achter.

Welnu, daarvan is op bladz. 52—53 van mijne Paed. Beg. sprake: Godsvrucht is goed, is vóór alle dingen noodig. Ook kennis van datgene, wat tot ons beroep behoort, is een dringende eisch. Maar dan moet er ook nog bijkomen, dat deze beide, godsvrucht en kennis, in verband met elkaar, den mensch als mensch zelf vormen. Een Christen moet ook innerlijk en uiterlijk een gevormd, een beschaafd mensch zijn. Al zijne woorden en daden moeten ten allen tijde in aangenaamheid, met zout besprengd zijn.

Wat in deze beschaving ligt opgesloten, kan hier niet meer uiteengezet worden; Bettex heeft er een lezenswaardig boekje over geschreven. Voor ons doel is het genoeg, als maar erkend wordt, dat ook beschaving met godsvrucht en kennis een element vormt in het volle Christelijke opvoedingsideaal.

Bavinck.

Onderling Schooltoezicht.

(Naschrift).

Er wordt beweerd, dat een onderzoek bij de onderwijzers in hun lokalen ingesteld, of hun onderwijs wel beantwoordt aan de beginselen in de statuten omschreven, zal afstuiten op een groot practisch bezwaar. De onderwijzers, zegt men, zullen een dergelijk onderzoek niet dulden. Hun lokaal beschouwen zij als hun terrein. Daar gevoelen zij zich heer en meester. En zij willen er in hun vrijheid niet worden belemmerd.

Als dit werkelijk zoo is, veroorloven wij ons de vraag of die lust naar vrijheid niet te ver gaat en niet reikt naar de republikeinsche school. De onderwijzers staan toch zeker niet boven of naast maar onder hunne besturen. Als dan mede namens het Bestuur van de school, waartoe de onderwijzer behoort, een onderzoek wordt ingesteld naar het onderwijs, moet de onderwijzer zich dan niet onderwerpen? Staat een onderwijzer daarvoor te hoog? Is hij in de kennis der beginselen en de toepassing er van bij het onderwijs reeds zoo doorkneed, dat er van toeneming daarin bij hem geen sprake meer kan zijn? Menig onderwijzer, die reeds jaren lang studie gemaakt heeft van de beginselen, die bij het onderwijs ter sprake komen, zal gaarne erkennen, dat er op dit gebied nog telkens voor hem valt te leeren. En dan een onderwijzer van achttien of twintig jaar! Hij legt zich toe op de studie voor de hoofddact. De catechisatie wordt meestal niet bezocht. En de kennis van verschillende vakken wordt opgedaan uit moderne handboeken. Zou het onderwijs bij zoo iemand altijd in overeenstemming zijn met de dieper liggende beginselen? En is dan een onderzoek bij den onderwijzer in zijn lokaal ingesteld of zijn onderwijs wel beantwoordt aan de beginselen in de statuten omschreven, niet dringend noodzakelijk?

Tegen het denkbeeld om ook hoofden van scholen te benoemen voor de uitoefening van het schooltoezicht wordt het bezwaar ingebracht, dat het dan onder de hoofden van scholen zal gaan naar den bekenden regel: leer om leer. Dit jaar komt een hoofd een school bezoeken en maakt aanmerking op het schrijven der leerlingen van zijn collega. Het volgende jaar komt collega de school bezoeken van hem, die 't vorige jaar aanmerking maakte, denkt: ik zal 't u wel betaald zetten, en keurt allerlei dingen af. Zou het onder chr. onderwijzers zoo toegaan. Wij gelooven het niet. Van hen verwachten wij betere dingen. Het gaat bovendien bij onderling schooltoezicht niet over de techniek der verschillende leervakken, maar over de beginselen, waarvan het onderwijs moet zijn doortrokken.

Betaalsrol.

De heer M. G. Mulder van Utrecht zond ons het volgende schrijven:

Mijn Heeren,

Volgens verschillende bladen, ook volgens u, tocht menig penningmeester nog om den juiste vorm te vinden voor zijn over te leggen „betaalsrol“. Ik begrijp me niet dat een onzer School organisaties zich daaromtrent ter bevoegde plaats informeert, en een model publiceert. Ik verzoegde mij alhier tot den ontvanger der registratie; deze was zoo beleefd mij de redactie op te geven, die ik hieronder afschrijf. Deze moet dan gesteld op een gewoon formaat zegeltje. Laat men nu ook eens bij een anderen autoriteit om advies gaan en dan dit of een ander model vaststellen.

Betaalsrol tractement.

Het Bestuur der Vereniging te gelast den penningmeester om maandelijks uit te betalen (in te schrijven bedrag) aan als onderwijzer van bijstand aan die School, voor traktement over 1907. 31 Jan. 1907.

De Voorzitter,

De Secretaris,

Jan. 31	f	(handteekening)
---------	---	-----------------

Examenopgaven Geref. Kweekschool te Groningen.

50 minuten.

1. Vertel met uw eigen woorden de geschiedenis, die ge in dit gedichtje leest:

HET GESCHENK.

Hij trok het schuifken open,
Het knaapje stond aan zijn zij,
En zag het uurwerk liggen:
„Och, grootvader, geef het mij!“

„Ik zal 't u wel eens geven:
Toekomende jaar misschien,
Als gij wel leert en braaf zijt.“
Zei de oude, „wij zullen zien.“

„Toekomend jaar!“ sprak het knaapje,
„O grootvader, maar dan zoudt
Ge lang reeds kunnen dood zijn;
Ge zijt zoo ziek en zoo oud!“

En de oude man stond te peinen
En hij dacht: „het is wel waar.“
En zijn lange vingren streelden
Des knaapjes krullend haar.

Hij nam het zilvren uurwerk,
En de zware keten er bij,
En lei ze in de gretige handjes,
„'t Komt nog van uw vader,“ sprak hij.

Daar was er een grafje gedolven;
De scholieren stonden er rond,
En een oude man boog met moeite
Nog ééne knie naar den grond.

Het koele morgenwindje
Speelde om zijn haren zacht;
Het gele kistje zonk neder;
Arm knaapje, wie had dat gedacht!

Hij keerde terug naar zijn woning,
De grootvader, en weende zoo zeer,
En lei het zilvren uurwerk
In 't oude schuifken weer.

40 minuten.

- Wat bedoelt men met:
een taai geduld,
een ijzeren wil,
lachende velden,
een schitterende toekomst,
hachelijke omstandigheden,
een rooskleurig verschiep,
een vinnig gezegde,
een oppervlakkig onderzoek.

- Gebruik in goede zinnen:
wispelturig, aanstellen, onheil.

1 uur.

- Langs de Zuiderzeekust konden geen duinen ontstaan, want.....
- Kalkbranders vinden we daar, waar.....
- De heuvels in Gelderland zien er heel anders uit dan die in Limburg:
- Op beekbezinking wordt veel aan..... gedaan; dit komt doordat.....
- Als we van Groningen naar Harlingen reizen, komen we voorbij deze plaatsen.....
- Koevorden ligt aan de samenvloeiing van.....
- Aan de Waal liggen deze plaatsen.....
- Bijnrivier van den Donau zijn.....
- De Semmeringbaan verbindt....., de Gothaarbaan.....
- Aan de Middellandsche Zee liggen deze havensteden.....
- Birmingham is bekend om zijn..... Liverpool om zijn..... Newcastle om zijn.....
- De voorhaven van Hamburg is....., van Londen....., van Parijs.....
- 't Is raadzaam om in Oost-Indië geen huizen te bouwen met veel verdiepingen, want.....
- Aan Java's noordkust liggen veel moerassen, zoodat.....
- De kokospalm is een belangrijke boom, want.....
- Het eiland Soemba.....
- De grootste rivier van N.-Amerika is....., die van Z.-Amerika.....
- Engeland heeft groote bezittingen in Azië, b.v., evenals Rusland b.v.

1 1/2 uur.

- R. verkoopt van een partij waren het derde gedeelte tegen 45 ct., het vierde gedeelte tegen 40 ct. en de rest tegen 48 ct. de K.G. Wat heeft hem de K.G. bij inkoop gekost, als hij 10 pCt. verliest?
- Een dame kocht in een magazijn japonstof voor f1.20 den M. en berekende, dat zij nu evenveel voor den M. betaalde als haar anders een el (van 69 c.M.) kostte, waardoor zij

op haar japon f9.30 voordeel had. Hoeveel el had zij noodig?

- Een winkelier koopt koffie en thee, samen 100 K.G., de koffie tegen f1.20, de thee tegen f2.50 de K.G. Wanneer hij voor de koffie in 't geheel f46 meer betaalt dan voor de thee, hoeveel K.G. thee kocht hij dan?
- Zoek GGD. en KGV. van 5544 en 61776. Zoek mogelijk op twee manieren).

$$5. \frac{0.05 \text{ dS.}}{0.4 \text{ dL.}} + \frac{0.021 \text{ H.A.}}{70 \text{ dM}^2} = \frac{1 \frac{1}{2} \text{ H.G.}}{3 \text{ dG.}} - \frac{\text{K.M.}}{0.24 \text{ cM.}}$$

Bijbelsche en Vaderlandsche Geschiedenis.

Wat is de inhoud der Moederbelofte?
Waarom draagt ze dien naam en waar lezen we haar?
Welke profetie sprak de stervende Jakob over Juda uit?
Welke soorten wetten kreeg Israël van den Heere?
Tegen welke volken streeden de Richters in Israël?
Welke zonden kent ge van koning Saul?
Weet ge ook zonden van koning David te noemen?
Hoeveel koningshuizen regeerden over Juda? Welke?
Wat was de taak der Profeten onder Israël?
Wat was het werk van Johannes den Dooper?
Met welk doel kwam de Heere Jezus op aarde?
Welke wonderen verrichtte de Heere?
Welke was de eerste stad in Europa, waar Paulus predikte?
Welke Bijbelboeken schreven de eerste en de laatste Bijbelschrijver?

Welke waren de twee hoofdoorzaken van den tachtigjarigen oorlog?
Wat weet ge van het jaar 1568 te vertellen?
Welke gevolgen had de vernietiging der onoverwinnelijke vloot in 1588?
Wanneer begonnen de kruistochten?
Welke van onze graven deden mee aan de kruistochten?
Welke steden nam Maurits in de Tien Jaren?
Tusschen welke jaren regeerden de Koningen Willem I, Willem II en Willem III?
Wanneer was Jan de Witt raadpensionaris?
Wanneer was Lodewijk koning van Holland?
Wanneer werden de vier Engelsche oorlogen gevoerd?
Wat weet ge van Willem Lodewijk te vertellen?

1 1/2 uur.

- A koopt evenveel paarden tegen f425 het stuk als B kooien tegen f190 het stuk. Als A in 't geheel zoveel meer moet betalen dan f2000, als B meer dan f120 betaalt, hoeveel paarden had hij dan gekocht?
- Een manufacturier verkoopt een stuk kaft met een winst van 16 2/3 pCt. of 4 ct. per M. Hoe lang is het stuk, als de som van in- en verkoop f15.60 bedraagt?
- Een knecht verdient bij een boer elken dag, dien hij werkt, 55 ct. en den kost. Werkt hij niet, dan moet hij per dag 50 ct. kostgeld geven. Als hij nu voor de maand April f10.20 ontvangen heeft, hoeveel dagen heeft hij dan in die maand gewerkt?
- Bereken de rente in Engelsch geld van 987.65 p. st. tegen 4 1/3 pCt. s jaars 100 dagen uitstaande.
- $4,125 : 0. - 2 \frac{2}{3} \times \frac{0.}{0.25} - 0.458 =$

6 19/24

Elke opgave 1/2 uur.

- Schrijf in den onvoltooid verleden tijd: Het zweet gultst hem van het voorhoofd. Wij missen nog een paar genoodigden. Hij went zich het kwaad niet af. Hij lascht deze twee stukken aan elkander. De rechter vonnist den misdadiger. Leef je gelukkig? Men perst het sap uit de druiven, daarna gist het tot wijn. Hij berst van spijt. Ik gis, dat het nog lang zal duren. Hij wondt zich bij het scheren. Hij mist den trein, want het mist te sterk om hard te loopen. De mug gonst om ons heen. Zijn gelaat glanst van genoeg. Wat bonst daar zoo tegen den muur? Gij bidt hem te vergeefs. De ballon rijst statig omhoog. Reis je eerste of tweede klasse? Beveelt gij hem dit te laten? De hond kluift een been. Het schip klieft de baren. De meid braadt het vleesch. De huismoeder meet de rol tapijtgoed na. Onerlijk verkregen geld gedijt bij hem ook al niet.
- Vul de juiste vormen in, en geef bij die ingevulde vormen den naamval met een cijfer aan. E—reis (v.) door d—woestijn (v.) zou onmogelijk zijn, als d—Schepper aan d—Arabier niet d—kameel (m.) had geschonken, di—d—ontberingen kon doorstaan, aan zulk e—tocht (m.) verbonden. D—kameel legt met e—last (m.) van 700 tot 800 K.G. weken lang in di—zee (v.) van zand dagreizen van meer dan tien uur gaans af. Met recht noemt men h—dan ook het schip d—woestijn.
- D—eigenlijk—kameel, di—in China thuis behoort, heeft twee vetbulten op d—rug (m.). Op reis verteert hij 't vet uit di—bulten en gebruikt het water uit de twee waterzakken, die in d—maag (v.) uitmonden. Reizigers, di—in e—woestijn zijn verdoofd, dooden wel eens e—kameel, om di—water te drinken.

1/2 uur.

- Ontleed deze zinnen redkundig en beoem de gespateerde woorden:
a. Binnenkort zal hij de opvolger worden van den directeur der fabriek.
b. Nog heugt het arme meisje het ongestoorde geluk van haar ouderlijk huis.

c. In 1672, het noodjaar van onze geschiedenis, werd Willem III het stadhouder-schap opgedragen.

- Welk proefgebed gaf God aan Adam en Eva?
- Wat begonnen de menschen in de dagen van Enos, en wat betekende dat?
- Met welk doel had de torenbouw van Babel plaats?
- Waarom riep de Heere Abraham uit zijn land?
- Waarom riep God zijn knecht Cyrus?
- Welke koningshuizen van het rijk der tien stammen kent ge?
- Wat weet ge van koning Hiskia?
- Wie was de laatste profeet vóór Johannes den Dooper?
- Bij welke gelegenheid werd Paulus bekeerd?
- Noem steden op, waar Paulus predikte.
- Wat weet ge van het jaar 1574?
- Waarom werd de Unie van Utrecht gesloten?
- Wanneer hadden we den tijd van Leicester?
- Waarom was Maurits tegen het Bestand?
- Wanneer werd de Spaansche Successieoorlog gevoerd?
- Wanneer had men den Franschen tijd?
- Welke oorzaken kent ge van den opstand der Belgen in 1830?
- Welke oorlog ontstond onder Koning Willem III?

Vragenbus.

Vraag 150. Welke boeken zijn iemand, die zoo goed als zonder leiding voor akte wiskunde L. O. wil studeeren, aan te bevelen?
a. voor meetkunde; b. voor vlakke driehoeksmeting.

Antwoord vraag 150.

a. Voor Meetkunde zijn aan te bevelen: C. Knapper Kz. Leerboek der Meetkunde, beide deelen, uitgave van J. Rinkes Jr., te Arnhem.
A. J. van Breen. Merkwaardige punten en lijnen in den vlakken driehoek, uitgave van W. Versluys, te Amsterdam.
Het tijdschrift De vriend der Wiskunde, uitgave van Blom en Olivierse te Culemborg.
b. Voor vlakke driehoeksmeting: J. Versluys. Vlakke driehoeksmeting met vraagstukken, uitgave van W. Versluys te Amsterdam.
Het Supplement op de vriend der Wiskunde, uitgave van Blom en Olivierse, te Culemborg.

R. v. W. Pz.

Vraag 151. Verklaring gevraagd van de volgende spreekwoorden: a. Als de vos de passie preekt, boer pas op je ganzen. b. 't Bloed kruipt, waar het niet gaan kan.

B.

Antwoord op vraag 151. a. Als de vos de passie preekt, boer pas op je ganzen. In het bekende Middeleeuwsche dierenepos, Van den Vos Reinaerde, lezen we o. a., dat Reinaert eens op zich nam, den haas (Cuwaert) tot kapelaan op te leiden, door hem het credo, de geloofsbelijdenis, te leeren. De door de dieren om zijn steelzucht en bloeddorst zoo terecht gevreesde vos deed zich dus thans voor als geestelijke, als een vroom man. Wat zijn doel hiermede echter was, bleek al spoedig: toen de haas zich aan zijne voeten had neergezet, om de nutte lessen te ontvangen, greep Reinaert hem bij de keel en zou hem zeker verslonden hebben, als een ander dier (Pancer) hem nog niet bijtijds gered had. Duidelijk was het dus weer gebleken, als de vos zich als een vroom man voordeed, was 't zaak, dubbel voor hem op zijn hoede te zijn, want dan kon men zeker zijn, dat hij niet veel goeds in zijn schild voerde.

Het prediken van de passie (d. i. 't lijden van Christus), waarvan in bovenstaand spreekwoord sprake is, is ook 't werk van den geestelijke; de vos kon zich dus ook als geestelijke, als een vroom man aanstellen, door de passie te gaan prediken.

Als de vos de passie preekt wil dus eenvoudig zeggen: als de anders volstrekt niet vrome vos, zich als een vroom man voordoe. Deed de vos zulks, we zagen het, dan kon men er zeker van zijn, dat hij booze bedoelingen had, dat hij 't b.v. voorzien had op de vette ganzen van den boer. Mij dunkt, de figuurlijke beteekenis van dit spreekwoord is nu duidelijk; het wil zeggen: indien iemand, die niet zeer gunstig bekend staat, zich als een vrome gaat aanstellen, wees dan op uw hoede, want zeker heeft hij kwade bedoelingen.

b. Het bloed kruipt, waar het niet gaan kan. De woorden kruipen en gaan vormen hier een tegenstelling. Gaan beteekent hier: in een overvloedigen stroom vloeien; kruipen wil hier zeggen: zich met moeite een doortocht banen.

Zijn nu twee personen nauw aan elkaar verwant, dan hebben beiden nog veel „verwant“ bloed in de aderen en dit kan dus nog gemakkelijk, in rijken overvloed vloeien en de stem des bloeds zal bij hen dan ook nog luide spreken. Hoe verder echter de graad van bloedverwantschap wordt, hoe minder „verwant“ bloed er ook door de aderen stroomt en bij zeer verren graad van verwantschap zal het „verwante“ bloed slechts door de aderen kunnen kruipen d.w.z. zich slechts met veel moeite kunnen voortbewegen tusschen het „niet verwante“ door; 't is er echter nog wel, 't zal zich laten gelden en de stem des bloeds zal nog blijven spreken. De beteekenis van 't spreekwoord is dus: de genegenheid voor bloed